

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petič 4 2 D, do 100 vrt 30 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravitelje: Kraljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Tudi Amundsen dosegel severni tečaj

Danes zjutraj ob 1. je Amundsenov zrakoplov „Norge“ dosegel severni tečaj. — Byrd ga je na poletu spremljal le eno uro

— Berlin, 12. maja. Iz Kingsbaya javljajo, da je »Norge« včeraj ob 10.10 odplula na severni tečaj. Neko ameriško kino-podjetje se je odločilo, da posname za film polet »Norge« na severni tečaj. Nabavilo si je poseben aeroplan, ki leti s hitrostjo 210 km na uro. Aeroplan vodi norveški pilot in njegov sopotnik je spreten ameriški kinooptičar. Podjetje je poslalo prihod »Norge« na Svalbard in od tu spremlja »Norge« dve uri proti severnemu tečaju.

— Berlin, 12. maja. »Berliner Tagblatt« javlja danes iz Kingsbaya: Zrakoplov »Norge« šteje 14 mož posadke. Seboj ima 6200 litrov bencina. Obremenjen je do skrajnosti. »Norge« se je z veliko težavo dvignila v zrak in je počasi odplula proti severu. Amerikane Byrd je s svojim Fokkerjem spremljal »Norge« eno uro daleč ter se nato povrnil v Kingsbay. Amundsen je pred odhodom izjavil, da mu ne gre toliko, da pristane prav na severnem tečaju, marveč mu je za to, da razišče doslej še nepoznane dele severnega tečajnega ozemlja. Na vprašanje, koliko časa bo trajala njegova ekspedicija na severni tečaj, je Amundsen odgovoril, da je to odvisno prvič od vremena in drugič od sposobnosti zrakoplova »Norge«. Seboj ima živl za dva meseca. Amundsenova ekspedicija bo trajala do 14 dni. Vreme je izredno lepo in jasno.

V Oslu so sprejeli brezlično poro-

čilo »Norge«, ki pravi »Smer proti severozapadu. Na krovu vse zdravo!«

— Oslo, 12. maja. Iz Kingsbaya javljajo, da je »Norge« točno ob 10.10 dopoldne včeraj odplula na severni tečaj.

— Newyork, 12. maja. Prezident Coolidge je pristožno čestital Byrdu radi posrečene poleta na severni tečaj. Med drugim je Coolidge izjavil: »Dejstvo, da se je polet izvršil brez vsake neizgode, dokazuje velik napredek, ki ga je napravila Amerika v zrakoplovstvu.«

— Pariz, 12. maja. »Havas« javlja danes iz Osla: »Norge« je nekaj minut pred 1.30 zjutraj preplula severni tečaj.

— London, 12. maja. Po brezlični vesti s Kingsbaya je Amundsen danes zjutraj srečno dosegel severni tečaj. Zrakoplov ni pristal, ampak se je spustil kolikor mogoče nizko, da se omogoči opazovanje. Podrobnejše vesti še ni.

— Oslu, 12. maja. Radio na zrakoplovu »Norge« javlja, da je Amundsen srečno dosegel severni tečaj, kamor je prispel danes ob 1.29. Vreme ves čas zelo ugodno. Zrakoplov kroži nad severnim tečajem in išče primerno oporišče, kjer bi se spustil. — Vest o Amundsenovem uspehu se je hitro razširila po Norveški. Javnost je zelo navdušena, ker so Amundsenovi rojaki prepričani, da bo njegova ekspedicija končno pojasnila zagonekto severnega tečaja.

Borba za volilni mandat

Radičevci z gotovostjo računajo na razpust Narodne skupščine. — Po njihovem mnenju more dobiti volilni mandat le g. Ljuba Jovanović.

— Beograd, 12. maja. Iz Zagreba prihajajo informacije, da so v krogih hrvatske seljaške stranke prepričani, da bo edini izhod iz sedanje kaotične situacije razpust Narodne skupščine in nove volitve. V tem oziru je zanimiva informacija, ki jo objavlja današnja »Politika«. Vodilni krogi HSS računajo — poroča »Politika« — da se politična kriza razvije v tej smeri, da pride končno do volilne vlade. Izključujejo pri tem možnost, da bi vodilni mandat dobil g. Pašić, marveč računajo z gotovostjo na to, da dobí mandat g. Ljuba Jovanović. V tem oziru bo odločilna seja radikalnega kluba, ki se vrši jutri, v četrtek. Na tej seji bo dobil Ljuba Jovanović dovoljno število pristavev, tako da si bo zagotovil volilno vladu s pomočjo hrvatske seljaške stranke in še neke druge opozicijske stranke, ki bazira na ideji spoznanja (Davidovičevi demokrati?). Glede g. Uzunovića trdijo radičevci, da je on imel le pogojen volilni mandat, to je samo za slučaj, da njegova vlada v skupščini izvede debato o interpelaciji.

Scila in Karibda korupcijske debate

Brezuspešna pogajanja med radikali in radičevci. — Vse zavisi od jutrišnje seje radikalnega kluba. — Dolgočasna seja Narodne skupščine.

— Beograd, 12. maja. Za danes napovedani prihod voditeljev HSS g. Stepana Radiča v Beograd je izostal. G. Radič priredi jutri velik šod v Novi Gradski, ki bo nekaka demonstracija proti nedeljskemu velikemu šodu Svetozarja Pribečevića v Okučanih. Na tem šodu poda baje g. Radič važne izjave o politični situaciji in o razmerju SrHS do radikalov. Stepan Radič prispe v Beograd zato še le v petek. V radikalnih vrstah vlada velika negotovost, ker radikali ne vedo za precizno stališče radičevcev glede korupcijske debate.

Danes dopoldne je bila razširjena vest, da se je sredi sestal ministrski predsednik Nikola Uzunović z ministrom za agrarno reformo Pavlom Radičem in da je pri tej priliki prišlo do sporazuma, kako naj postopajo radikali in radičevci solidarno in kompaktno pri debati o interpelacijah glede korupcijskih afer. Ministrski predsednik

je baje obnemem naglašal, da ne obstoja nikak razlog za otvoritev vladne krize. Radikali so pripravljani privoliti v vse zahteve radičevcev in celo v zahteve opozicije glede izvedbe debate same, kakor tudi glede sestave zadavne preiskovalne komisije, ki ima proučevati vse korupcijske afer. V prvi vrsti afere Rade Pašića. Radikali so baje pripravljani zadavni predlog glede prehoda na dnevni red stilizirati po intencijah opozicije.

Po informacijah iz drugega avtentičnega vira pa situacija ni tako ugodna. Radič se s trmoglavostjo zaletava v vladu in si je postavil nalogo, da vrže iz vlade ministra dr. Nikića in dr. Superina. To je tudi jasno iz pisanja današnjega »Doma«, katerega situacijski članek je vzbudil v vladnih krogih precejšnje presenečenje. Jutri je seja radikalnega kluba, ki ima razpravljati, kakšno taktiko naj radikali zavzamejo v zbornici na petkovi seji. Klub bo pro-

učeval, kako bi bilo mogoče doseči sporazum z ostalimi parlamentarnimi skupinami glede sestave preiskovalne parlamentarne komisije.

— Beograd, 12. maja. Danes ob 10. dopoldne otvorjena skupščinska seja je bila nenavadno monotona in slabo obiskana. Narodni poslanci se po večini zadržujejo v kuloarjih in svojih klubih. Med radikali vlada napetost. Skupščina postaja nervozna in vsi z največjim zanimanjem pričakujejo petkove seje, ko se prične korupcijska debata.

Začetek pogajanj v Angliji

Stavkjučim zmanjkuje denarja. — Neoficijalna pogajanja se že vrše, oficijelna se začne danes. — Vlada je zaplenila došle denarne podpore.

— London, 12. maja. Generalni svet obavlja, da so ameriške, francoske, belgijske, nemške, čehoslovaške in avstrijske delavske organizacije obljubile finančno podporo stavkjučim. Angleska vlada je vsa iz inozemstva došla denarna nakazila zaplenila.

Zastopniki izvrševalnega odbora rudarske zveze so danes ob 1. zjutraj zapustili glavni stan generalnega sveta. Tajnik rudarske zveze Cook je izjavil, da je položaj neizpremenjen. Generalni svet je razpravljal o situaciji do pol 2. zjutraj. O seji ni bilo izdano nikakoro poročilo. Kakor zatrjujejo, se danes vrši prvi sestanek med vlado in generalnim svetom. Danes generalni svet nadaljuje svoje posvetovanje. Stavkjučim prvi tedenski prispevek. Vsek delavec je prijel 28 šillingov. Kakor poročajo, stavkjučim fond ne bo zadoščal, da bi se stavka vzdržala preko tega tedna.

»Reuter« objavlja uradno poročilo, ki ugotavlja, da se splošna situacija izboljšuje in da se zlasti transportni delavci v velikih množicah vračajo na delo. Danes so se pričela neoficijalna pogajanja glede končanja stavke. Pogajanja vodita v imenu delav-

Po sprejetem zapisniku o zadnji seji in končanih formalnostih je skupščina danes pričela razpravljati o 14 poročilih odbora za prošnje in pritožbe. Skupščinski predsednik je odredil, da zbornica poimensko glasuje o vsaki prošnji, odnosno pritožbi. Od opozicije je v zbornici navzočih le okoli 10 poslancev. Skupščina je vsa poročila z večinsko glasovno sprejela.

Prihodnja seja se vrši v petek ob 10. dopoldne. Na dnevnem redu sta tuji interpellaciji samostojnih demokratov dr. Grisona in tovarišev ter Ljube Davidovića in tovarišev, ki se nanašata na znane korupcijske afer.

stva Macdonald in Thomas s predsednikom vladne komisije Samuelom. Perspektive za sporazum so zelo povoljne.

— Pariz, 12. maja. »Matine« objavlja pismo nemškega veleindustrijalca Recha, ki trdi, da je bila generalna stavka v Angliji pripravljena iz Moskve. Stavka je imela namen paralizirati gospodarstvo Anglije in Anglijo napraviti nesposobno za vsako večjo politično akcijo. Stavka je imela tudi namen, da se izžveze konflikt med Nemčijo in Poljsko (?).

— London, 12. maja. Zastopnik vlade je izjavil novinarjem, da je stavka dosegla vrhunec in da je že začelo padati razpoloženje za stavko. Prevladuje splošna želja, da se stavka čimprej konča in da se ljudje vrnejo na svoj vsakdanji posel.

— London, 12. maja. Zadnji 24 ur so voditelji delavske stranke za knulisanje napeli vse sile, da se obnove pogajanja med vlado in vodstvom stavke odnosno rudarji. Danes pozno v noč zborujejo generalni svet kongresa ni imel ničesar skupnega s istočasno zborujočim ministrskim svetom. Danes popoldne se vrši prvi oficijelni sestanek med vlado in zastopniki kongresa.

MOČAN POTRES V ZAGREBU

— Zagreb, 12. maja. Danes ob 2.10 zjutraj so v mestu in okolici čutili močan potresni sunk. S streh je popadalo več opeke. Sunk je bil najmočnejši pri vseh doslej v Zagrebu zadnja leta zabeleženih potresih. Ponekod so se ljudje vznemirili.

BOLGARIJA IŠČE POSOJILA

— Beograd, 12. maja. Iz Sofije javljajo: Bolgarska vlada se je obrnila na Društvo narodov s prošnjo, da se ji dovolj posojilo v znesku 3 milijonov funtov šterlingov. Od tega posojila se ima 1.700.000 porabiti za bolgarske begunce.

KONGRES KATOLIŠKEGA DIJASTVA NA BOLGARSKEM

— Sofija, 12. maja. V Kostencu je bil včeraj odprt VI. mednarodni kongres krščanskega dijaštva. Otvoril ga je predsednik splošne krščanske dijaške zveze Henriotte. Kongresa se udeležujejo zastopniki dijaštva iz vseh evropskih držav. Navzočih je 65 delegatov, ki zastopajo Jugoslavijo, Avstrijo, Madžarsko, Francijo, Rumunsko, Češkoslovaško, Grško, Poljsko in Bolgarsko. Navzoči so tudi zastopniki ruskih emigrantov. Kongres bo trajal do 18. t. m.

VZNEMIRJENJE V VARŠAVI

— Varšava, 12. maja. Na ukaz ministrskega predsednika Witosa je notranji minister danes zaplenil vse liste, ki so objavili neki intervjuj z maršalom Piłsudskim. Maršal v tem intervjuju ostro napada ministrskega predsednika Witosa. Zaplenjena je povzročila v mestu veliko vznemirjenje in ogorčenje. Vodja radikalne kmetijske stranke Domski je izjavil, da pomenja ta vlada odredba začetek terorja. Pričenja se skrajna strankarska borba. Po aeroplanih so bili vrženi v mesto množični letaki z napisom: »Ne dovolimo, da se Poljska okraja! Živel maršal Piłsudski!«

ABDEL KRIM PONUJA MIR

— Pariz, 12. maja. Iz Madrida javljajo listi, da je delegat Abdel Krime Hadu, ki je vodil v Udi mirovna pogajanja, založil pri neki banki v Melili za Abdel Krime večjo svoto. Iz tega sklada, da namerava Abdel Krime pobegniti. Okmošaji med Abdel Krime in njegovim bratom Mohamedom so zelo napeti. Računajo, da bo Abdel Krime obnovil mirovna pogajanja in da bo sprejel načela za mir, kakor so jih določili francoski in španski delegati.

BREZPOSELNOST V NEMČIJI

— Berlin, 12. maja. Glasom statistične objave je nazadovala brezposelnost v Nemčiji v drugi polovici aprila za 5,2%.

VLADA NARODNE KONCENTRACIJE V BELGIJI

— Bruselj, 12. maja. Po odstopu kabineta Poulele je kralj poveril mandat za sestavo vlade narodne koncentracije socialistu Brunetu. Glavni odbor socialistične stranke je odobril, da Brunet sestavi parlamentarno narodno vlado, ki bo obstojala iz petih socialistov, 5 katolikov in dveh liberalcev.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.

Lesni trg: Precej ponudb in povpraševanja. Prodan 1 vagon hrastovih železniških pragov 14x20x1,70 — 1.80, fco. meja 17 Din; 1 vagon istih 14x20x1,6 fco. meja 16,50 Din; za komad, 2 vagona tramov 3-3, 4-5, 5-6, 7-8, od 4-12 m fco. meja, 320 Din, 2 vagona jamborikov, 15 m dolž, na gornjem koncu 18 cm premera fco. n. p. 175 Din.

Zitni trg: Malo ponudb, malo povpraševanja.

Effekti: 2 1/2% drž. renta za vojno škodo 313-318; 7% invest. pos. iz l. 1921. 77-78; Celjska posojilnica d. d. 193-194; Ljubljanska kreditna banka 175, Merkantilna banka 100-104; Prva hrvatska štedionica 868-872; Kreditni zavod 165-172; Slovenska banka 50; Strojno tovarne in livarne -85; Trboveljska premogovna družba 340-350; Združene papirnice 190; Stavbena družba d. d. Ljubljana 55-65; Sešir d. d. 103; 4 1/2% kom. zad. deb. bke. 20-22; 4 1/2% zast. l. kr. deb. bke. 20-22.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: Curih 10.96048-11.048, Praga 167,75-168,75, Pariz 177,45-179,45, Newyork 56,545-56,845, London 275,40-276,60, Trst 224,67-226,07, Berlin 13,51-13,55, Dunaj 800-804.

Effekti: 7% invest. pos. 1921. 77-77,50, 2 1/2% drž. rente za ratnu štetu 310-312, 312-313, Ljubljanska kreditna banka 175, Hrv. ekskomptna banka 104-105, Kreditna banka Zgb. 106-107, Hipotekarna banka 58,50-59, Jugobanka 96-95,50, Prastredionica 867,50-870, Slovenska banka 50, Eksploatacija 21-22, Drava d. d. Osljek 205, Sečerana Osljek 300, Isis d. d. 50,50-54, Nihag 30, Gutman 245-250, Slaveks 130, Slavonija 38-38,50, Trboveljska 340-360, Union paromlin 300-330, Vevče 100, Agraria 42-43.

INOZEMSKA BORZE.

Curih: Beograd 9,11, Pariz 16,20, London 25,13, Newyork 51,125, Milan 20,56, Praga 13,3175, Dunaj 73. Trst: Beograd 44,10-41,30, Pariz 78,80-79,20, London 121,70-122, Newyork 24,05-24,15, Curih 484,50-486, Praga 74,10-74,40, Dunaj 353-354.

ITALIJANSKO POSOJLO RUMUNJI

— Beograd, 12. maja. Iz Bukarešte javljajo: Ministrski predsednik general Averescu je sporočil ministrskemu svetu, da je italijanska vlada odobrila Rumunski posojilo v znesku 200 milijonov lir. To posojilo se ima deloma porabiti za stabilizacijo romunskega leja, deloma pa v investicijske svrhe. Posojilo se ima plačati v roku 10 odnosno 15 let ter se obrestuje s 6%. To posojilo je Komunita dobila brez vsake garancije. Italijanska vlada je obnemem sporočila, da je pripravljena posredovati pri italijanskih bankah, da se dovolj Rumunski še drugo večje državno posojilo.

— Bukarešta, 12. maja. Italijanska vlada je pristala na posojilo 200 milijonov lir, ki ga romunska država najame v Italiji za stabilizacijo romunske valute.

Občni zbor SPD

Sinoči se je vršil v Ljubljani prav dobro obiskan redni občni zbor Slovenskega planinskega društva, te izredno važne in koristne vsenarodne organizacije. Zborovanje je otvoril in vodil predsednik dr. Fran Tomineš, ki je v uvodnem referatu kratko orisal plemenito delovanje SPD. Glavni odbor je iniciativno in vodilno sodeloval pri ustanovitvi Saveza planinskih društev Jugoslavije in pri Zvezi slovenskih planinskih društev, ki imajo sedaj svoj sedež v Pragi. Ker novih, lani sprejetih pravil, vlada ni potrdila, veljajo do nadaljnjega še vedno dosedanja pravila. Končno je predsednik omenjal, da se nahaja SPD v hudi finančni krizi, ki jo bo mogoče rešiti le z izdatno državno pomočjo, ki je tem bolj upravičena, ker vrši društvo eminentno javno in gospodarsko delo. Z zahvalo vsem dosedanjim dobrotnikom in s prošnjo, da ostanejo društvu zvesti tudi v bodoče, je predsednik zaključil svoj referat.

Tajniško poročilo je podal g. Ivan Tavčar, ki je med drugim navajal: Koncem 1. 1925 je šlo SPD 3580 članov, za 430 manj kakor koncem 1. 1924. Častni član je bil med njimi 1, ustanovnih 64. V 19 podružnicah je bilo 3040 članov, v vsem SPD skupaj torej

6620. »Planinski Vestnik« je imel 1642 naročnikov, za 233 več kakor 1. 1924. Urejuje ga skrbno in prvovrstno še vedno ravnatelj dr. Josip Tomineš v Mariboru.

V preteklem letu je bil z ogromnimi žrtvami dograjen planinski dom na Krvavcu, ki je dobil tudi najvišjo meteorološko postajo v Sloveniji. Dom je stal nad 750.000 Din. Popravilo pa je društvo tudi več drugih planinskih zavetišč.

Društveni knjigovodja g. Rozman je podal blaginjsko poročilo, ki izkazuje v l. 1925 nad 14 milijon. Din prometa. Donos hotelov in koč je zaostal za prejšnjim letom, čemur je bilo deloma krivo neugodno vreme, deloma gospodarska kriza. Proračun za tekoče poslovno leto znaša 1.518.200 Din dohodkov in ravno toliko stroškov.

Poročila vseh funkcionarjev so bila odobrena in odboru podan obsojtorij.

Članarina ostane tudi za naprej nespremenjena t. i. 25 Din na leto. Po kratki debati, v kateri je bilo stavljenih in sprejetih več umestnih predlogov, je bil občni zbor, ki so se ga udeležili tudi delegati mnogih podružnic, ob 11. zvečer zaključen.

pristostovalo vsak dan do 10.000 gledalcev. Vsi listi so obirno poročali o sprejemu ter gostovanju Jugoslovenov, še posebno pa so bile Slovenke predmet prisrčnih ovacij. Jugoslovske sportnike je pozdravil in sprejel tudi naš poslanik v Sofiji g. Rakic s soprogom.

Atena in BSK sta odigrali dve prijateljski tekmi, ki sta bili glede lepote ter finese res prava propaganda za hazenski sport.

Prvi dan je končala tekma z zmago BSK 10 : 5 (4 : 1). Tekma je bila zelo živahna, vendar fina in dostojna. Družina BSK je predstavljala homogeno celoto brez slabih točk. Nastopila je v postavi Jovanović-Popović L., Kikić II., Simonović. Najnevarnejša je bila Popovičeva, ki je dajala silno strela na gol. Gole so zabile Popovičeva 5, Simonovičeva 3 in Kikičeva 2. Atena, ki je imela napram rutiniranemu nasprotniku težko stališče, se je odrezala zelo dobro. Igrala je eno svojih najboljših tekem. Zelo dobra je bila Cimpermanova v голу. Slopova v obrambi je zadovoljevala. V celoti je bila družina odlična. Gole so dale Petričeva 3 in Zupančičeva 2. Po tekmi je posetila ga. Rakiceva obe družini v garderobi ter čestitala Popovičevi in Cimpermanovi.

Drugi dan se je vršila revanšna tekma, ki je končala z rezultatom 16 : 5 za BSK. Atena je igrala brez Cimpermanove in Slopove. Cimpermanova je sicer igrala pet minut, ker pa je bila totalno indisponirana ter je v tem času spustila 6 golov, je prostovoljno izstopila. Seveda je vse to z začetnim neuspehom vred deprimiralo vplivalo na vso družino, ki je igrala mnogo slabše od prvega dne.

Sofijski listi so prinesli o tekmah zelo laskava poročila; med drugim je pisala »La Bougarie« sledeče: Pravi klu velikomogla sportnega turnirja je bila hazena. Elegantne kretnje in ležerni kostumi so napravili na gledalca vtis efektne baletne točke. Sileno so se izražali tudi ostali bolgarski listi. V moralnem oziru je propagandna turnea popolnoma uspešna ter bo imela za posledico v Bolgariji velik razmah hazene, za katero je zavladovala neobičajno zanimanja.

Bivanje naših sportnic v bolgarski prestolici je bilo dokaj udobno. Njim na čast je predsednik BNSF g. Ivanov priredil častno janko, lep je bil tudi prijateljski večer »Slavenske Besede« ter velik banket v hotelu Battenberg, katerega so se udeležili tudi podpredsednik narodnega saborja g. Vazov, minister pravde g. Kulev ter sofijski mestni komandant general Lazarov. Na banketu je bilo okoli 120 ljudi. Ljubljanka in Beograđanka so pristostovale tudi veliki klu vojaški paradi pred kraljem Borisom ter svečani predstavi »Pikove dame«. Le s te zavzo so se ločile od gostoljubnih Bolgarov.

Na povratku so igrala Ljubljanka in Beograđanka proti tamošnjim reprezentanci ter dosegla častni rezultat 6 : 2 (4 : 1).

— »Slovenski sport«, slavnostna izdaja, ki je izšla povodom proslave jubileja S. K. Ilirije, prinaša v povečani izdaji vso zgodovino ter delovanje jubilarja v dobi 15letnega njegovega obstoja. List je opremljen z lepimi slikami odbora S. K. Ilirije, atletov in atletin nogometašev, hazene, plavalcev S. K. Ilirije ter lepe posnetke raznih pomembnih dogodkov. (Gostovanja Slavije, Francozov itd. v Ljubljani.) Slavnostna številka, ki je izšla na 28 straneh, stane 5 Din izvod.

Za pravo vsebino in kakovost

Jubilejna ženska lahkootletska tekmovanja S. K. Ilirija

Danes popoldne ob 17. in jutri dopoldne ob 10. uri se vrše na igrišču Ilirije jubilejne ženske lahkootletske prireditve, ki bodo tako po številu prijavljenih, kakor tudi po njihovi kvaliteti ene najlepših in največjih, kar se jih je doslej vršilo v naši državi. Tekmovalo se bo v vseh panogah, ki so običajne pri nas. Na startu bomo imeli priliko videti vse naše najboljše moč, ki zavzemajo v mednarodni konkurenci že prav odlično mesto. Boj v posrednih disciplinah bo izredno zanimiv in napet, tako predvsem v metih krogla in diska, dalje v skoku v dalj ter v teku na 60 m. V metu krogla, ki se izvaja tokrat prvič obojestrano, nastopi naša znana brezkonkurenčna atletika v tej disciplini Bernikova, ki je la n dosegla svetovni rekord v metu krogla 5 kg. Poleg nje startajo še druge izvrstne moči, kakor Kriševica, Jermolova in Filikova. V metu diska bo interesanten boj med Kriševico, dosedanjim rekorderko, in Tratnikovo, ki rapidno napreduje ter Filikovo, ki slovi kot ena najboljših metalk diska v Zagrebu. Pri skoku v dalj bo imelo občinstvo zopet priliko videti našo med mlajšimi močmi največ obetajočo al round atletinjo Spornovo, dalje Tratnikovo in Cimpermanovo. V tekih nastopijo Omanova, Bernikova, Filikova ter poleg drugih ja ko nadarjena junjorka Atene, Pečarjeva. Vsa ta imena nam v polni meri jamčijo za prvovrsten sportni užitek. Da pa bo občinstvu omogočeno točno zasledovanje celega tekmovanja, je izdala Ilirija jako pregleden tekmovalni program, ki se bo dobival po jako zmerni ceni na igrišču za časa tekmovanja.

Prihodnje nogometne tekme zagrebskih klubov. Za Binkošti igra v Zagrebu GAK iz Gradca dve tekmi s Haškom; istočasno pride v Zagreb Viktorija Žižkov iz Prage, ki je bila povabljen od Gradjanskega. Med Haškom in Gradjanskim se vrše pogajanja, da se obe gostovanji strne v eno nogometni turnir, v katerem bi potem nastopili Hašk, Gradjanski, GAK in Viktorija Žižkov. — Zagrebška Concordija se pogaja s turinsko Juventus za gostovanje v Italiji. Pogajanje klub ljubljum incidentom povodom nedeljskega zagrebskega gostovanja Juventus niso bila prekinjena.

— Nova zmaga »Jugoslavije« v Parizu. Beograđska Jugoslavija je zmagala včeraj v Parizu nad FC Certe v revanšni tekmi s 4 : 1.

— S. K. Ilirija opozarja vse p. n. goste in tekmovalce, da se izdajajo potrdila za poslovično vožnjo na igrišču pri vseh prireditvah. — Odbor.

— Klub kolezarjev in motociklistov »Ilirija« razpisuje spomladanske otvoritvene med klubse dirke, ki se vršijo v nedeljo dne 16. maja 1926 na progi: Ljubljana-Skofelja-Ljubljana. Start in cilj pri km 3. Dolenjska cesta. Začetek ob 14.30. Dirka se vrši ob vsakem vremenu. Program je sledeči: 1. Novinci 3 km; 2. Junjorji 5 km; 3. Glavna 10 km; 4. Seniorji 3 km; 5. Klubse dirke posameznih klubov 10 km; 6. Handicap 10 km; 7. Dirka najtežjih (preko 90 kg) 3 km; 8. Tolažilna 3 km. Prvi trije vsake skupine dobijo kolajne.

— Primorje v Gradcu. Jutri gostuje prvo moštvo ASK Primorja v Gradcu in igra prijateljsko tekmo s tamošnjim SK Sturmom. Za tekmo vlada v ljubljanskih sportnih krogih razumljivo veliko zanimanje, ker je to prvi nastop Primorja v inozemstvu po reorganizaciji moštva. Ze prej se je Primorje v inozemskih tekmah vedno dobro odrezalo. Če vzame moštvo stvar od

prvega trenutka pa do poslednje sekunde povsem resno v roke, je časten izid siguren. Sturm igra v postavi: Gürtl, Döller, Ferk, Döller, Greiner, Skaza, Gerth, Wening, Strakovits, Dellinger, Waldhauser. — Jutri nastopijo sportniki ASK Primorja na treh frontah: v Ljubljani lahkootletiki na mednarodnem mitingu Ilirije, v Mariboru hazensko proti I. SSK Mariboru, nogometaši pa v Gradcu proti SK Sturm.

Dogodki po Jugoslaviji

Pred sodiščem v Šabcu se je vršila te dni razprava proti Sretenu Marjanoviću, ki se je sam prijavil oblastim, ker je leta 1914 umoril seljakino Jelko Milosavljevičevico. Pri razpravi je Marjanović, ki je pravzaprav postal žrtev zapeljive Putifarke — Milosavljevičeve, priznal sledeče:

Bilo je tik pred svetovno vojno, ko se je slučajno seznanil z Jelko, ženo seljaka Milosavljeviča. Jelka je Sretena nadlegovala z ljubavnimi ponudbami in dala ji ta ni bil naklonjen, je končno le podlegel njeni zapeljivosti. Med obema se je razvil intimno ljubavno razmerje. Jelki pa to ni bilo dovolj. Mož ji je bil na poti in zato je nagovarjala Sretena, da ga spravi s sveta. Ta se je energično upiral temu in ker Jelka je ni mirovala, je pobegnil v Avstrijo. Menil je, da bo imel tu mir pred vsiljivo ženo, toda varal se je. Jelka je prišla za njim in ga znova nadlegovala, da naj ubije njenega moža. K sreči so avstrijske oblasti Milosavljevičevico odgnale nazaj v Šabac. Kmalu nato se je vrnil v svoje rodno mesto tudi Sreten. Jedva je to izvedela Jelka, že je ponovno poskušala, da ga pridobi za svoj podli načrt. Sreten se je sprl z njo in v prepriju je ustrelil nanjo. Jelka je v bolnici podlegla poškodbam. Sreten pa se je sam prijavil policiji. Izročili so ga sodišču, za časa bombardiranja Šabca po Avstrijcih pa je bil, kakor vsi ostali jetniki, izpuščen iz zapor. Takoj po prevratu se je sam prijavil sodišču. Pri sedanjih razpravi je bil Sreten Marjanović obsojen na 10 let težke ječe.

V Beogradu se je te dni primerila čudna avtomobilska nesreča. Pred nekavarno se je ustavil avtomobil znamke »Mercedes«, sofer pa je stopil v kavarno. Medtem, ko je sofer mirno južinal, je pričel avtomobil teči po klancu navzdol v smeri proti kavarni »Zlati konj«. Avtomobil je drvel z vedno večjo brzino in pasantje so se vozov strahoma izumikali. Tik pred teras kavarne »Zlati konj« je stal uradnik Peter Ivković, ki ni opazil, da je avtomobil brez soferja. Zato se ni umaknil, misleč, da bo sofer okrenil. Avto pa ga je podrl na tla in vlekval več metrov s seboj. Medtem je sofer pri tekel za vozom, se z naglim skokom pognal za krmilo in ga ustavil. V nasprotnem slučaju bi bila katastrofa nezogibna. Ivkovića so s težkimi poškodbami prepeljali v bolnico.

V bližini Černomerca pri Zagrebu je vlak povozil pivovarniškega delavca Stjepana Belasa iz Vrapča. Dosedaj ni ugotovljeno, dali gre za nesrečo ali za samomor.

V zapore zagrebskega sodišča so včeraj pripeljali vklejenega nekega mladega moža, ki je pred osmimi leti umoril in masakriral svojo ženo, katero je zalotil v ljubavnem razmerju z nekim Rusom. Dogodek je bil sledeči:

Tik pred začetkom svetovne vojne se je takrat 20 letni Josip Sebatin, seljak na vlašelinstvu Kerestinec, poročil z Julko Našec, s katero je živel le malo časa skupaj, ker je moral v vojno. Mož je odšel na rusko fronto, mlada žena pa je ostala sama doma. Leta 1917 je bilo na vlašelinstvu Kerestinec priznanih več Rusov, vojnih vjetnikov. Med temi je bil tudi neki Fjodor Ivanovič, s katerim je žena pričela ljubavno razmerje. Žena je v objemu Rusa popolnoma pozabila na svojega moža. Leta 1918 je mož nenadoma dobil več dni dopusta in vrnil se je z ruske fronte domov k ljubljani ženi. Prišel je domov. Ko je zjutraj okoli 10. nepričakovano stopil v sobo svoje žene, mu je zastala kri v žilah. Njegova žena je bila baš v objemu Rusa. Z grdo kletvico je prevarani soprog potegnil bajonet in planil k postelji. Rus se je spretno umaknil sunku in pobegnil, pusteč moža, da sam obračuna z ženo. Sabatin je

krvavo obračunal z nezvesto ženo. Z bajonetom jo je večkrat sunil v život in jo strašno razmesaril. Po zločinu je pobegnil.

Polnih osem let je ostal prikrit oblastim, sedaj pa so ga izsledili v Dolcu. Sabatin se je dal mirno ukleniti in je bridko plakal, ko so ga odvedli na sodišče.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Sreda, 12. maja 1926; katoliška: ni; Pankracij, Stojmir; pravoslavni: 29. aprila: Vasilije; muslimani: 29. Ševala 1344; židje: 28. ijarja 5686.

Jutri: Četrtek, 13. maja 1926; katoliška: ni; Vnebohod, Jasna; pravoslavni: 30. aprila: Jakov; muslimani: 1. zilrida; židje: 29. ijarja 5686.

DANASNJE PRIREDITVE.

Gledališče: drama »Jakob Ruda«, opera zapra.

Kino Matica: »Zaroka pod vodo«, Ljubljanski dvor: »Skrivnosti gora smrti«, Kino Ideal: »La Garconne«.

Tenis turnir, tenišča pod Cekinovim gradom, popoldne SK Ilirija.

Ženski lahkootletični miting popoldne na igrišču Ilirije.

JUTRISNJE PRIREDITVE.

Gledališče: drama »Kar hočete«, opera »Grafica Marica«.

Kino Matica: »Zaroka pod vodo«, Ljubljanski dvor: »Skrivnosti gora smrti«, Kino Ideal: »La Garconne«.

Sokolska izbirna tekma za Lyon ob 9. letno telovadišče v Tivoliju.

Tenis turnir, tenišča pod Cekinovim gradom, popoldne SK Ilirija.

Ženski lahkootletični miting, dopoldne na igrišču SK Ilirije.

Mednarodni lahkootletični moški miting, popoldne na igrišču Ilirije.

DEZURNE LEKARNE.

Sreda: Trnkoczy, Mestni trg, Ramor, Miklošičeva cesta.

Četrtek: Bohinc, Rimska cesta, Lewstek, Resljeva cesta.

Solnce zalde danes ob 19.18., vziđe jutri ob 4.34 in zalde ob 19.19.

Mesec zalde danes ob 19.52, vziđe jutri ob 5.47 in zalde ob 21.

Monumentalno delo o Jugoslaviji

Monografija kraljevine SHS.

Znane so pritožbe, kako slabo je o Jugoslaviji in njenih razmerah informiran veliki svet. Mnogi sploh ne vedo da Jugoslavija obstoja, drugi imajo o nas naravnost smešne pojme, nas zamenjujejo s Čehi, z Rusi, premeščajo naša mesta v Avstrijo, Madžarsko, pa celo v Turčijo. Znano je tudi, da smo temu mnogo krivi mi sami, ker sta i država i javnost vse premalo storili za propagando v inozemstvu in tuje se danes nima nobenega dela, ki bi ga na kratko, a vsestransko in objektivno informiralo o nas in naših razmerah. Vse druge novonastale države so v tem oziru daleč pred nami.

Jugoslovensko novinarsko združenje se je zato po tehtnem premisleku odločilo, da po svojih močeh odmore temu nedostatku. Izdalo bo še letos razkošno opremljeno in bogato ilustrirano monografijo o Jugoslaviji, ki bo izšla v štirih jezikih, v francoščini, angleščini, nemščini in srbohrvaščini, oziroma slovenščini. Delo bo poskušalo s sotrudstvom naših najboljših strokovnjakov informirati domačo in inozemsko javnost o našem gospodarskem, socialnem in kulturnem življenju. Dejstvo, da izda monografijo Novinarsko združenje, ki je najnovejša stanovska organizacija v državi in združuje vse novinarje brez razlike verske, plemenske in politične pripadnosti, je najboljša garancija, da bo delo res objektivno in vsestransko.

O potrebi in važnosti takega monumentalnega dela bi bilo odveč govoriti. Akcija so v pravilnem umevanju njene važnosti podprle državne in druge javne institucije, tako da je izid monografije že zagotovljen. Apeliramo pa še tem potom na vso javnost, da podpre po svoji moči Novinarsko združenje in gre zlasti na roko njegovim delegatom, ki zbirajo potrebni material po vsej državi.

Danes zadnji dan veliko francosko delo

LA GARCONNE

Jutri — na praznik

poslednji

FERN ANDRA-film

Vabljivi klic iz grešnega sveta.

Oglejte si v Šelenburgovi ulici razstavljen slike.

Predstave ob 4, pol 6, pol 8. in 9. uri. Praznik dop. ob pol 11., pep. ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri.

KINO IDEAL.

Jack London:

Roman treh src

V San Yuanu boš zamen hrepenel po požirku žganja. Mnogo sem jih že poslal tja in še nihče ni dobil v tem strašnem kraju prižirka žganja. Tornej? Kaj porečeš na to? Saj sem si mislil, Čakal boš dva tedna, da poteče rok, ko dobiš zopet podporo. Če pa nočeš čakati, ne boš nikoli več pokusil žganja.

Torres se je naglo obrnil in odšel. Yi Poon je šel skrivaj za njim in njegovim spremljevalcem, dokler nista izginila za vogalom, potem se je vrnil, da opravi svoj posel s peonom. Stari peon, ki mu niti žganja niso privoščili, dasi brez njega ni mogel živet, je stokal in drhtel kakor drhte v predsmrtni agoniji živali. V obupu je trgal cunje na svojem izmučenem telesu, kakor da se hoče iznebiti nadležne golazni.

Yi Poon je sedel kraj njega in se takoj lotil zvojeja posla. Iz žepa je potegnil pest zlatih in srebrnih novičev ter jih začel šteti, da bi še bolj razdražil peona, kj se mu je zdelo, da preliva nakdo pred njim žganje. V duhu je že videl, kako mu teče blagodejna kapljica po izsušenem grlu.

— Tvoja in moja je pametna, — je spregovoril Yi Poon v spačeni panščini. In znova je začel pretresati noviče iz ene roke v drugo. Pe-

onu so se pri tem zaiskrile oči. Takoj je začel moledovati, naj mu da vsaj nekaj centanov, da si kupi požirek žganja.

— Tvoja in moja je pametna, stavec. Tvoja in moja bo sedela tu in govorila o moški in ženski, o ljubezen, o življenje in o smrt. Tvoja mi pove, kaj tvoja ve. In tvoja bo pila toliko žganja, da se pogrezne do ušesa. Tvoja ima rada žganje, a? Ali bi hotela pitj takoj, kmalu, prav kmalu?

Poglavar in Torres sta pripravila ekspedicijo in ko se je stemnilo, sta krenila na pot. In tasta noč je postala usodna za vse prebivalce Solanove naselbine.

Dogodki so se pričeli zelo zgodaj. Po kosilu se je zbrala vsa rodbina, kateri je pripadal zdaj kot Leoncin brat tudi Henry, pri črni kavi. Nankrat so opazili, da prihaja v mesečini po stopnicah na trg pred naselbino čudna postava.

— Človek bi mislil, da se nam bliža prikazen, — je dejal Alfaro Solano.

— Precej debeluhasta prikazen, — je priponmil Martinez smeje.

— Kitajski duh in sicer tako realen, da bi ga s prstom ne mogli preluknjati — se je zasmejal Ricardo.

— To bo isti Kitajec, ki je preprečil, da se z Leoncio nisva poročila, — je dejal Henry Morgan, ki je takoj spoznal v nočni prikazni Yi Poon.

— Prodajalec tajnosti, — se je nasmehnila Leoncie. — Zelo bom razočarana, če nam ne pri naša nič novega.

— Kaj bi pa rad, Kitajec? — ga je vprašal najstarejši Solanov sin Alesandro.

— Dober novi tajnost, zelo dober tajnost. Morda ga tvoja kupi, — je zamrmral Yi Poon samozavestno.

— Tvoje tajnosti so zelo drage, Kitajec, — se je oglasil Enrico.

— Dober novi tajnost, zelo dragi, — je zatrjeval Yi Poon.

— Poberj se! — je zakričal stari Enrico. — Umreti še ne mislim tako kmalu, toda do smrti nočem slišati nobenih novih tajnosti!

Toda Yi Poon je bil prepričan, da je njegova tajnost dragocena.

— Nekeč je imela tvoja dober brat, — je nadaljeval ne da bi se zmenil za Enricoove besede. — Nekeč je tvoja zelo blagorodna brat, senor Alfaro Solano, umrla z nožem v hrbet. Izborna. Tajnost, a?

Enrico je planil pokoncu in se ves tresel od razburjenja.

— Ti veš? — je zakričal na Kitajca.

— Koliko? — je vprašal Yi Poon.

— Vsi, kar imam, — je vzklil Enrico in se obrnil k Alesandru, rekoč: — Pomenj se z njim, dragi sin. Daj mu bogato nagrado, če najde priče zavratnega umora.

— Uho! — je dejal Yi Poon. — Moja ima priče. Priča z dobri oči. Ona je videl, kako mož sunil z nožem v hrbet senor Alfaro. Imenuje se...

— Nu, nu? — je vzklil Enrico nestrno.

— Tisoč dolarji za njegovo ime, — je dejal Yi Poon. Sam ni prav vedel, za katere dolarje bi se odločil. — Tisoč zlati dolarji, — je dejal po kratkem premisleku.

Enrico je pozabil, da je poveril poganjanja s Kitajcem svojemu najstarejšemu sinu.

In Yi Poon se je vrnil k bližnjemu grmu ter privlekel iz njega pijanega peona. Nesrečnež je bil res podoben prikazni. Počas je zlezal iz grma in se opotekal po stopnicah za premetenim Kitajcem, ki je znal izrabiti vsako priliko, da napolni svoj močnjak.

Ob istem času je čakalo za mestom dvajset jezdecov, ki jih je najel poglavar za ekspedicijo v Kordillere. Med njimi so bili tudi orožniki Rafael, Ignacio, Augustino in Vicente. V bližini je stalo kakih trideset natovorjenih mul.

Orožniki so vedeli samo to, da nosi največja mula, ki sta jo držala dva sužnja v stran od drugih, najmanj dvesto petdeset funtov dinamita. Vedeli so tudi, da je zakrivil zamudo senor Torres, ki je odšel ob obali v družba krvočelnega ubijalca iz plemena Caroo José Manchena. José bi bil moral že davno končati svoje burno življenje na večalih, pa mu je poglavar vedno prizanašal.

Podrobnosti o Byrdovem poletu

Kako sta drzna Američana poletela na severni tečaj in nazaj. — Byrd je svoje načrte previdno skrival. — Kaj pravi sam o poletu.

Sele danes prinašajo inozemski listi podrobne informacije o senzacionalnem poletu ameriškega poročnika Byrda na severni tečaj. Ekspedicijo je finansiral ameriški milijarder in avtomobilni kralj Henrik Ford. Aeroplan, ki sta ga uporabljala Byrd in pilot Bennett, nosi krstno ime Josipine Ford. Oba avijatika sta dokazala, da sta dejansko prispela na severni tečaj s tem, da sta uporabila solčno buzolo. Nasprotno pa je popolnoma odpovedal magnetični kazalec, kakor je bilo tudi pričakovati.

Byrd je do zadnjega hipa skrival svoj načrt, da poleti iz Svalbarda proti severnemu tečaju in da izvede na ta način zavratno konkurenčno akcijo napram Amundsenu. Svojo okolico, kakor tudi novinarje je zagotavljal, da je prispel samo v svrhu praktičnih poletov na Groenlandijo. Par dni pred poletom, pa je posadka »Norge«, kakor tudi ostalo prebivalstvo uvidelo, da gre za večje priprave in da poleti poročnik Byrd najbrže na severni tečaj. Sele ko je Byrd vstopil v aeroplan, je sporočil pristnim novinarjem, da pluje proti severnemu tečaju. Raz aeroplana je še vrzel 44 posod bencina po 15 litrov. Preskrbel se je samo z bencinom, ki je zadoščevala za 20 urni polet. Prve kilometre ga je spremljal drugi, mali aeroplan, raz katerega so posneli filmski potom historični odlet na severni tečaj. Prebivalstva Kingsbaya se je polastila velika vznemirjenost. Za slučaj, da bi se aeroplan ne povrnil do osme ure zvečer, bi ga morali smatrati za izgubljenega.

Približno 70 milj, to je 100 km od severnega tečaja, je odpovedal tretji motor. Pilot Bennett je nasvetoval Byrdu, naj pristane na popravila motorja. Pilot sta uvidela, da se nahajata v veliki nevarnosti. Živeža sta imela sicer za tri tedne s seboj, toda pristane bi pomenil vprico velikanskega mraza, ki bi onemogočal vsako delo, sigurno smrt. Ze sta bila sklenila, da pristane na velikem ledenem otoku, ko sta se spomnila na težave, ki jih je prebrodil lani Amundsen, ko je poletel na sev. tečaj pri pristal na taki ledeni gori. Če bi pristala, bi mraz aeroplan tak priklenil na led, da bi bil vsak start izključen. Letela sta naprej in po kratkem presledku začudeno opazila, da je motor začel znova delovati.

Avijatika zatrjuje, da sta ostala na severnem tečaju približno četrte ure. Niti pri poletu na severni tečaj niti pri povratku nista opazila trde zemlje. Ko sta ameriška pilota pristala pri povratku v Kingsbayu, sta bila že popolnoma onemogla in izčrpana. Bennett je komaj mogel govoriti, oči so se mu vsled velikega napora kar same zatiskale. Med prvimi jima je čestital Amundsen.

Vesti iz Norveške zatrjujejo, da se je norveškega naroda polastila velika nevolja in žalost, ker sta ameriška pilota prehitela Amundsenovo ter mu izpred nosa odnesla zmago prvega poleta na severni tečaj. Poročila iz Kopenhaguna naznajo, da smatra norveški narod Byrdovo zmago kot nacionalen poraz. Poročila iz Kingsbaya pravijo, da je poročnik Byrd pripravljen odleteti znova na severni tečaj in se pred »Norge« prispeti na Alaski.

Se dan, odnosno večer pred poletom, to je ob 8 se je nahajala italijansko-norveška ekspedicija pri vselem banketu in ni verovala v odhod poročnika Byrda. Udeleženci ekspedicije so se zabavali do polnoči, to je skoro do trenutka, ko se je poročnik Byrd v zgodnji polarni jutranji zari dvignil proti severnemu tečaju. Opoldne se je že raznesla vest, da je Byrd dosegel severni tečaj in da se vrača. Prvi radio-

telegram je prejela ameriška vojna ladja, ki se nahaja v Kingsbayu in ki pomaga Byrdovi ekspediciji. Naznanila je, da se Byrd nahaja na 87. vzporedniku. Naravno, da se je italijansko-norveška moštva polastila silna nervoznost in zgoča zavist. Ker so Byrdov povratek pričakovali za osmo uro zvečer, da se je pojavil že ob 17.25 in sicer v ogromni višini. Aeroplan je obkrožil Kingsbay, ameriška vojna ladja Chantier je dvignila zastavo, sirene so začele pisati. Byrdov »Fokker« je pristal poleg hangarja »Norge«, kinooperaterji so vrteli svoje aparate, ameriški mornarji so pa vriskali od veselja in pozdravljali sorojaka. Preletela sta 2200 kilometrov v 15 in pol urah s povprečno brzino 145 km na uro.

Byrda podpirajo ameriška vojna mornarica, trgovska mornarica in velike industrije. Standard Oil Company mu je stavila ves potreben bencin na razpolago ter posebej strokovnjaka, ki nadzoruje bencin radi mraza. Tudi ostale znanstvene in geografske družbe so šle Byrdu na roko. V Kingsbayu je 45 ljudi, tehnikov, pilotov in delavcev, ki so podpirali ameriško ekspedicijo.

Byrd je izjavil poročevalcu, da se na severnem tečaju nahaja velik kanal, ki ga je že lani odkril Amundsen. O poletu samem je izjavil »Poletela sva zgodaj jutraj, še predno se je začelo daniti. Na nebu ni bilo nobenega oblaka. Ko sva se približala severnemu tečaju na 60 milj, se je en motor naenkrat ustavil. Ostal sta še dva motorja. Bennett je prigovarjal, naj se spustita. Letela sva baš nad odprtim morjem, po katerem je valil morsk tok ogromne ledene gore. Spustiti se na tak plavaljoči otok bi ne bilo težko. Vendar sem pa Bennettovo zahtevo odločno odklonil in pozneje sem se prepričal, da sem ravnal prav. Pokvarjeni motor je začel namreč kmalu znova funkcionirati. Povratek v Kingsbay je bil nepopisen. Tam so naju pričakovali že ob sedmih zvečer. Kakor s poletom, tako sva presenetila Amundsenovo ekspedicijo tudi s povratkom. Visoko nad obzorjem sva se pojavila že ob petih. Lahko si mislite, kako je strmela vsa naselbina v Kingsbayu! Prvi, ki je zaklical »sta že tu!«, je bil Amundsen. Htel je k ravnini, kjer sva se spustila, in skočil k meni v trenutku, ko sem stopil iz aeroplana. Objel me je, poljubil ter mi čestital, da sem se srečno vrnil. Očital mi je samo to, da nisem poslal radio-brzobjavke s severnega tečaja. Radio-aparat sva imela sicer s seboj, toda časa za pošiljanje poročil ni bilo. Na severnem tečaju je sijalo solnce. Kljub temu je bil tako hud mraz, da so mi zmrznili trije prsti na levi roki in nos. V Kingsbay sva se vrnela s hitrostjo 180 km na uro.«

Da najboljši je to znaj, Colombo Ceylon čaj!

VI MEČETE VAS DENAR SKOZ OKNO?

Če kupite nogavice brez žigov, »ključ«, ker eden par nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro, zeleno ali zlato) »ključ« traja tako dolgo kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepričate se!

Prosveta

Repertoar ljubljanskega gledališča.

Drama:

Sreda, 12. maja: Jakob Ruda. Premiera. Slavnostna predstava v počaščenje spomina Ivana Cankarja ob 50 letnici njegovega rojstva. Izven.

Četrtek, 13. maja ob 15: Kar hočete. Izv. Petek, 14. maja: Jakob Ruda. F. Sobota, 15. maja: Tenacity. Premiera. Izv.

Opera:

Četrtek, 13. maja: Grofica Marica. Izv. Petek, 14. maja: Večni mornar. D. Sobota, 15. maja: Žongler Naše Ljube Gospe. B.

Koncert češke filharmonije

Program, ki ga je Češka filharmonija v ponedeljek izvajala v Ljubljani, je bil plod celomesečnega razgovorjanja Glasbene Matice in dirigenta Vavla Talicha. Definitivno redakcijo je izvršil član glavnega odbora Glasbene Matice g. Lajovic, ki se je v to svrhu peljal v Trst k prvemu koncertu Češke filharmonije. Da se je izvršila v zadnjem hipu sprememba sporeda in da je prišel vanj Dvořak mesto prvotno napovedanega Beethovna, ni povzročilo to g. Lajovic, kakor se je to govorilo, temveč je po mojih informacijah izšla inicijativa za to iz krogov gostov samih.

Poleg Dvořaka smo slišali Novakovo simfonio pesnitve »V Tatrah«, nato Straussovega »Don Juana«, dalje dva stavka (I. in II. Sukove »Serenade« za godalni orkester ter nedrigo k Wagnerjevemu »Meistersingerjem«. Ko bi hotel Talich dodajati, ne bi se obistinoma razšlo celo noč, vendar je navrgel Dvořakov sedmi ples in druge serije »Slovenskih plesov«.

Se je Češka filharmonija povzpela do svetovnega slovesa, je v nemali meri zaslug Talicha. Seveda ga v tem velikem kulturnem delu podpirajo muzikalnost, železna energija, žilava vztrajnost njegovih moštrov-filharmonikov in živo sodelovanje vse češke javnosti. Talichu je orkester živ, kolesalen instrument, na katerega lahko igra, kakor hoče. Najmanjši njegovi gesti se poskorni hipno z majhnim krogom rok ga ublaži v komaj slišen pianissimo, z dvigom vsega svojega telesa ga zažene v grom. Filharmonsko delo, izvajanje melodičnih drobtin v katerikoli instrumentu, poudarjanje tem, podrejanje vodilnim glasbenim mislim vsega ostalega aparata, vstavi, enakomernost naraščanja in padanja, izklesane pasaje, trilek, discipliniranost ločnih potez itd. itd. to so skoro nedosežne vrline tega sijajnega orkestra. Zanimivo se mi je zdelo ugotoviti na podlagi pred menoj ležavih partitur, da se je Talich striktno in rigorozno držal vseh, tudi najmanjših skladateljevih prepisov ter se s tem pokazal kot najdiscipliniranejši interpret komunistov volje. Uperjeno, zaokroženo je njegovo dirigiranje brez vidnega napora in vendar tako je po koncertu neki gospod točno pripomnil, bi tudi gluhi človek lahko uganil iz dirigentovih kretenj, kaj je povedal orkester. Pri dodanem Dvořakovem plesu pa se je zagnal v tak dir, da sem se bal katastrofe, ker pokazal ves svoj žarki češki temperament.

Občinstvo se ni dalo pomiriti. Le zelo nerado je zapustilo dvorano, kjer morda dolgo časa ne doživimo tako sijajnega večera. Filharmoniki so prešli lepe vence s trakovi od Glasbene Matice, Orkestralnega društva, češke kolonije itd. Ob 1. ponovit so se že zopet odpeljali v Bratislavo, kjer imajo že danes zopet koncert. Gospodje so absolvirali in bodo absolvirali okoli 30 koncertov. Koncert vsak dan s spanjem v vagonu 3. razreda, torej z nedostojnim odpočitkom, večno na potu, z večno telečjo pečenko v ustih — kakor so tožili — in vendar ilki, zdravi in po takih brezprimernih uspehih kajpada dobre volje. Češka filharmonija s Talichom nam budi vzor plodonosnega, vzvišenega nacionalnega in umetniškega dela!

Ladja Tenacity. Kot prihodnja premiera se vpripori v ljubljanski drami C. Wildraca komedija »Ladja Tenacity«. Wildrac je sodoben francoski dramatik. »Ladja Tenacity« kaže, kam je krenila po futurizmu, kubizmu, dadaizmu in drugih podobnih novotarijah sedanja mlada franc. dramatika. Razveseljivo je, kako zdrava so tla, na ka-

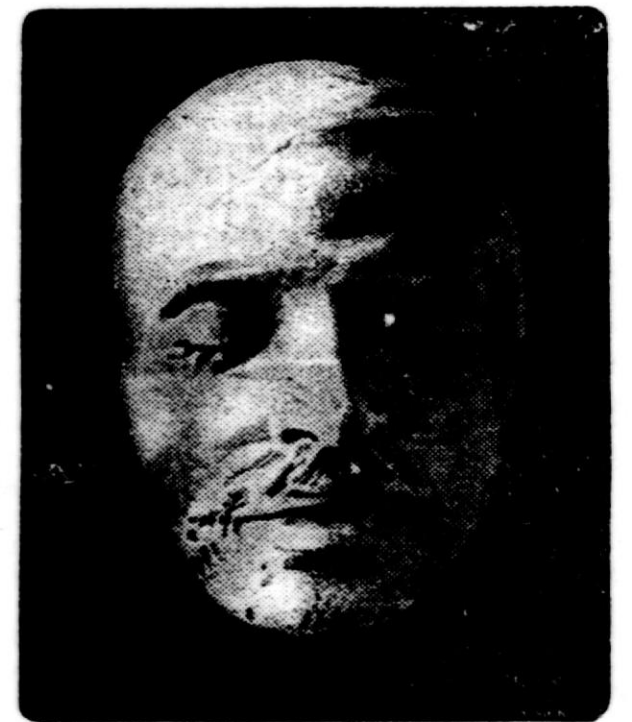
serila je ta življenska komedija zgrajena. Odlikuje jo ostra karakteristika oseb, preprosta umetniška resničnost in jasen pogled v življenje. Pri nas sodelujejo gg. Vera Danilova, Juvanova, Rogoz, Ostpovič, Gregorin, Medven itd. Režira M. Pugelj. Prva vpriporitev v soboto, dne 15. t. m. ob osmi uri zvečer. Izven.

V narodnem gledališču sta jutri, na praznik, dve predstavi in sicer popoldne ob 15. v drami Shakespearejeve velezabavna komedija »Kar hočete« kot ljudska predstava po nižjih cenah, zvečer pa v operi Kalmanova opereta »Grofica Marica« vobličajni zasedbi. Drama ostane zvečer zaprta.

Razpis natečaja. Narodna galerija priredi v spomin petnajsetnice smrti Ivana Groharja kolektivno razstavo Groharjevih del v Jakopčevem paviljonu. Za plakat razstave razpisuje Narodna galerija natečaj za osnutke v barvah. Plakat bo izvršen v štirbarvni litografiji in se konkurent obveže, da izvrši definitivni plakat na kamen. Nagrada, ki je obenem honorar za izvršitev, znaša 2000 Din; rok do 30. maja. Podrobne pogoje sporoča Narodna galerija v Ljubljani interesom pisмено.

Predavanje na razstavi francoske grafične v Jakopčevem paviljonu se ponovi na praznik, v četrtek 13. maja ob enajstih popoldne. Predava g. dr. Mesesnel o grafičnih tehnikah in o umetnostnih smerih na Francoskem v 17. in 18. stoletju. Vabimo na obisk razstave, ki vzbuja s 120 tehnično dovršenimi deli splošno zanimanje. Razstava se zapre neprekinjeno v nedeljo, 16. maja. — Narodna galerija.

Jejtejeva prisega v Celju. Nar. zel. glasbeno društvo »Drava« iz Maribora priredi v Celju v četrtek dne 13. t. m. ob 16. popoldne koncert, ki se boče vršil v Celjskem domu. Izvajali se bodo moški in ženski zbori ter P. H. Sattnerjeva »Jejtejeva prisega«. Kot solisti sodelujejo g. pater Kamilo Kolb (bas) iz Zagreba in g. Avgust Zivko (tenor) iz Maribora. Dalje nastopi društveni tercet s harfo (harja - violina-čelo). Da je poset koncerta omogočen tudi okoličanom, se vrši isti že popoldne.

Posmrtna maska pisatelja Ivana Cankarja.

(Posnel dne 11. decembra 1918 kipar Lojze Dolinar.)

I. javna produkcija Glasbene Matice v Celju. V soboto zvečer je priredila celjska Glasbena Matica v mestnem gledališču svojo prvo letošnjo javno produkcijo gojenec. Prvi večer je obsegal nižjo vilo-linsko in klavirsko stopnjo, dočim bosta prihodnja večera dne 15. in 17. t. m. posvečena srednji in višji stopnji. Gojenci vilj-linske šole g. ravn. Sancina in gđc. V. Je-raveje ter golenci klavirske šole ge. Božič-Novakove, ki so nastopili v soboto, so pokazali lepe začetne uspehe. Na sporedu sta bili m. dr. dve orkestralni točki pod vod-sivom g. ravn. Sancina, ki sta izzvali vsled preciznega in efektivnega izvajanja mnogo odobravanja. Mladinski zbor pod vodstvom g. Preglja je zapel 11 pesmi z dovršeno dinamiko, brezhibno v tempih ter harmo-nično pravilno in čustveno. Gg. ravn. Sanci-in in Preglja sta prejela dvoje šopkov. Gledališče je bilo nabito polno, aplavzi pa burni in dolgotrajni.

V vsakem tisočnem komadu priznanega gospodinjstkega mila »Gazela« se nahaja zlatnik za 10 frankov.

Pomnite pa tudi, da je to milo najboljše med najboljšimi.

Kije po svoji kakovosti ne-prekoaljivo, v ceni pa ni dražje kot druga mila.

MILO GAZELA

Jugoslovensko odlikovanje češkega pevskega društva

Lani na Vidov dan se je vršila v cerkvi sv. Nikolaja v Pragi svečana maša zadušnica za srbskimi junaki, ki so padli v bitki na Kcsovom. Pri maši je nastopilo nymbursko pevsko društvo »Hlahol« in zapelo Corčaninovo opelo. Ta nastop češkega pevskega društva pod vodstvom gđc. A. Prelickove je vzbudil pozornost tudi v Beogradu in kralj Aleksander je na predlog ministra Trifunovića odlikoval pevsko društvo »Hlahol« z redom sv. Save. Svečana izročitev odlikovanja se je vršila v nedeljo v Nymburgu na Češkem.

Svečanost, ki je imela obenem značaj manifestacije češkoslovaško-jugoslovenskega pobratimstva, so se udeležili mnogi odlični zastopniki češkoslovaškega in jugoslovenskega naroda. Mesto Nymburg samo je bilo okrašen z zastavami obeh bratskih držav. Svečanosti so prisostvovali tudi mnoga češkoslovaška kulturna društva. Iz Prage so prispeli na svečanost soproga poslanika kraljevine SHS ga. Nešičeva, poslaniški tajnik Grgorjevič, vicekonzul Dajčić, zastopnik češkoslovaškega prosvetnega ministrstva dr. Dragotin Prohaska, zastopnik ministra ver M. Cvrčanin, novinarski ataše St. Mlajic, kapetan Stepanović, za pisarno predsednika republike major Ploch za ministra zunanjih del dr. Beneša legacij-ski svetnik dr. Cerny, za »Jugoslovensko Kolo« univ. prof. dr. Murko, za češkoslovaško-jugoslovensko Ligo Lukšić, J. Bradič in Josip Cerny, za »Jadransko Stražo« Ivan Ivančević, kakor tudi mnogi drugi zastopniki češkoslovaških pevskih društev. Skupno z nymburskim prebivalstvom so položili vsi krasen venec na grobove tam pokopanih jugoslovenskih vojakov. Povodom izročitve odlikovanja je bila prirejana v gledališču matineja. — Nymburski »Hlahol« je zopet v spomin jugoslovenskim mučenikom izvajal Cvrčaninovo »Opelo«. Poslaniški tajnik Grgorjevič je v imenu našega poslanika v Pragi g. Ljubomira Nešića izročil pevskemu društvu kraljevo odlikovanje. Poslanik Ljubomir Nešić sam se je opravičil, da ne more prisostvovati svečanosti, ker je moral iz službenih ozirav odpotovati v Beograd. Po končani svečanosti je bil prirejen banket, na katerem je bilo izrečenih več prisrčnih zdravic kralju Aleksandru in predsedniku republike dr. Masaryku.

Obleke za gospode

v izvrstnih kvalitetah priporoča po zelo zmernih cenah tvrdka A. Runc, - Ljubljana

Ustanov. l. 1879.

89

Darujte za sokolski Tabor!

BUSTER KEATON - burka

Anton Čehov:

V hotelu

Temnordeča od srda in besna je našvalila Našatirina, gospa polkovnikova, ki je bila nastanjena v sobi št. 47, na hotelirja, ki ga je bila pozvala k sebi. »Slišite gospod hotelir,« je zaklicala, »ali mi dajte drugo sobo, ali pa sploh odidem iz vašega ničvrednega hotela. Saj to tukaj je prava beznica! Prosim vas, jaz imam odrasli hčerki, tu pa je slišati noč in dan le prostaške besede! Kakšno gospodarstvo je to! Noč in dan! Često treska z anekdotami tolikšnega kalibrskega topa, da bi moral človek vse dušesa zamašiti! Prav kakor hlapec! Še dobro, da moji ubogi deklici o tem ničesar ne razumeta; saj sicer bi človek z njima najraje pobegnil na cesto... Ravno pričnjam zopet z neko pripovedjo! Zdaj sami lahko slišite!«

»Jaz ti vem še za boljše zgodbo, ljubavi tovariši!« je udaril iz stranske so-be hripav bas. »Ali se spominjaš nadporočnika Druškova? No torej, ta Druškov je sunil nekoč, kakor bi zapahnil pokrovec, krogljo v kot in je dvignil pri tem, kakor se je tega navadil, nogo kvivku, več... Naenkrat je napravilo: rrrrsk! Najprej so vsi mislili, da je raz-trgal prt na biljardu; kakor pa so tje pogledali, spoštovani tovariši, so videli, kako so mu šle njegove hlače v vseh

živih narazen! Tako visoko je bil dvignil mrcina nogo, da noben šiv ni več držal... Ha, ha, ha! Tu pa so bile tudi dame zraven, med drugimi soproga zapitega poročnika Okurina... Okurin je postal srdit... Kako si more drzniti, vesti se v pričujočnosti njegove soproge tako nedostojno! Beseda je dala besedo... saj poznaš naše tovariše! Okurin je poslal k Druškovu svoja sekundanta; toda Druškov, ne neume, je odgovoril: »ha, ha, ha... je odgovoril: »Naj svojega izzivanja ne pošilja k meni, ampak h krojaču! Jaz ne bom hlače napravil. Ta je tega kriv!« Ha, ha, ha... ha, ha, ha!«

Lilja in Mila, hčerki gospe polkovnikove, ki sta sedeli pri oknu in naslagnjali svoja debela lica na pesti, sta jokavo povesili oči in postali rdeči kot kuhan rak.

»Ali ste zdaj slišali?« je nadaljevala gospa šatirina, obrnjena k hotelirju. »Ali smatrate vi to za nič? Jaz sem soproga polkovnikova, gospod! Moj mož je okrajni komandir! Jaz ne bom dopuščala, da se govori tako prostaško skoraj v moji navzočnosti vsak prvi hlapec, ki pride pod roko!«

»Ali se morda da takšemu človeku pokaditi? Za tri mesece nam je dolžan najemnino; a mi že celo več ne zahtevamo svojega denarja, če bi nam le storil uslugo in odpotoval. Sodnik ga je obsodil v to, da izprazni sobo; a on se je obrnil na prizivno sodišče in na kasijski dvor in tako zavlakuje stvar...«

»Toda kaj morem sploh storiti, milostljiva gospa? Vi vendar niste edina, ki se pritožuje; vsi se pritožujejo; toda kaj naj vendar počnem z njim? Že marsikrat sem stopil k njemu v sobo in ga skušal pripraviti do tega, da bi se sramoval svojega obnašanja. Canibal Ivančič, sem dejal, kako se le morete tako vesti? To je vendar sramota! A on mi je precej pomolel pesti pred obraz in zakričal name: »iščeš menda, da jo sku-piš?« In na ta način naprej. Preveč grdo se vede! Ko se zjutraj naspi, gre, ne da bi se količkaj ženiral (oprotitelj), v najohlapnejši jutranji obleki po koridoru okrog. Večkrat vzame v pianosti tudi revolver in strelja kar tja v stene. Čez dan konsumira ogromno množino žganja in ponoči igra strastno na karte... In po igranju na karte sledi pretep... Mene je sram pred mojnimi najemniki!«

»Zakaj vendar ne odpoveste ničvrednemu človeku stanovanja?«

»Ali se morda da takšemu človeku pokaditi? Za tri mesece nam je dolžan najemnino; a mi že celo več ne zahtevamo svojega denarja, če bi nam le storil uslugo in odpotoval. Sodnik ga je obsodil v to, da izprazni sobo; a on se je obrnil na prizivno sodišče in na kasijski dvor in tako zavlakuje stvar...«

To je prava nadloga! In, ti ljubi Bog, kaj ni pravzaprav čeden človek! Mlad, brhek, razumen... Če ni pijan, ni nobenega boljšega človeka. Zadržji, ko ni bil pijan, je pisal ves dan pismo svojim staršem.»

»Uboji starši!« je pripomnila gospa polkovnikova z vzdihom.

»Seveda, ubogi starši! Prijeto to pač ni, imeti takšnega razuzdanca za sina! Vse ga zmerja, in iz enega stanovanja v drugo ga izganjajo, in ne mine dan, da bi ne imel radi kašnih škandaloznih dogodb opraviti s sodiščem.»

»Uboha nesrečna gospa!« je vzdihnila zopet gospa polkovnikova.

»On ni oženjen, milostljiva. Kako bi tudi mogel to? Če se le sam prerine skozi izviljenje, pa je že lahko Bogu hvaležen!«

Gospa polkovnikova je šla iz enega kota sobe v drugi.

»Neoznjen, pravite?« je vprašala.

»Da, milostljiva.«

Gospa polkovnikova je nadaljevala svoj hojo in premišljala za hip. »Hml... Neoznjen...« je mrmrala razmišljajoč. »Hm... Lilja, Mila, ne sedita tu ob oknu: vleče! Kakšna škoda! Mlad človek, pa je tako podvigan! In odkod pride vse to? Nikogar ni, ki bi mogel nade dobro vplivati! Nobene matere ni, ki... Neoznjen? No da, tu imamo... to je ravno...«

To in ono

Stavke

Če bi vprašali pravnik, kaj je stavka, bi odgovoril, da je to s strani delavcev težka kršitev službenega razmerja. Psiholog bi dejal, da je stavka v etičnem ali gmočnem oziru izraz ozkroščenosti in strahu pred jutrišnjim dnem. Tako bi lahko vprašali vse zastopnike človeškega udejstvovanja, pa bi ne dobili dveh enakih odgovorov. Dejstvo je, da je stavka vedno znak nezadovoljnosti in nezdravih razmer. V starih časih je zakon strogo kaznoval stavko. Čim bolj se je pa razvijal v človeški družbi zmisel za socialno pravičnost, tem bolj se je spreminjalo tudi stališče zakonodajalca na pravi stavkam. Polagoma je prodrlo spoznanje, da je stavka logična posledica sedanjega produkcijskega sistema. Prišli smo tako daleč, da vodi stavko poseben odbor. S tem je dobila stavka zakonito podlago. Taki odbori so vodili že veliko stavko v Porenju l. 1889 in na Škotskem l. 1893. Pri prvi je stavkalo 100.000, pri drugi pa 400.000 rudarjev. Isto je bilo tudi pri splošnih stavkah v Belgiji in na Švedskem. Pri teh stavkah je šlo deloma za splošno volilno pravico, deloma pa za protest proti nastopu vojaštva, ki je bilo od vlade poslano, da prisili delavce k postopu.

Sedanja angleška stavka je strogo gospodarskega značaja. S tem se znatno približuje socialistično pobarvanim stavkam železničarjev ali rudarjev v drugih državah in bo imela tudi slične posledice. Zgodovina delavskih stavk nas uči, da se končajo, stavke večinoma v škodo delavstva ali pa z neznatnim uspehom, ki nikakor ne odtehta vseh žrtev. Celotno med sociologi je mnogo takih, ki smatrajo, da stavka kot obrambno sredstvo ne doseže svojega namena.

Življenje v Kingsbayu

Malo rudarsko naselbino Ny Aalesund (Kingsbay) na Spitzbergu sta letos zasedli dve polarni ekspediciji, norveška Amundsen-Ellsworthova in ameriška Byrdova. Običajno biva v Ny Aalesundu okrog 300 ljudi, ki so po večini zaposleni v rudnikih. Letos je bila produkcija premoga na Svalbardu znatno omejena. Pravo delo v premogovnikih se prične šele sredi poletja. V Ny Aalesundu je prezimovalo nekaj rudarskih rodbin, dočim je domačinov samo 50-60. To so večinoma inženjerji, pazniki in uradniki, ki imajo tam tudi svoje rodbine.

Norveška letalska družba je najela stanovanja za člane Amundsenove ekspedicije in svoje delavce, ki jih je spravila pod streho kjer in kakor je pač mogla. Hišice so v Ny Aalesundu zelo majhne, večinoma samo z dvema sobama. Amundsen in Ellsworth sta stanovala v »vili« ravnateljstva premogovne družbe Knutsena. V tej hiši so tri sobe in kotiček za služkinjo. Amundsen in Ellsworth sta dobila dve sobi, v tretji je pa stanoval poročnik Höver, ki je nadzoroval graditev hangarja za zrakoplov »Norge«. Pozneje je moral od-

stopiti svojo sobo Ruserju Larsenu in se preseliti v poselsko sobo. Tudi stanovanja inženjerjev so zasedli vodilni člani Amundsenove ekspedicije. Tesarji, ki so gradili hangar in italijanski monterji so bili nastanjeni v vojašnicah. V Ny Aalesundu je življenje zelo primitivno. Metereološko službo vodi brat poveljnika zrakoplova prof. Nobile. V Ny Aalesundu ima mnogo aparatov. Pomaga mu zdravnik kingsbayske premogovne družbe dr. Schäfer. Centrala Amundsenove metereološke službe je v Trömsu na Norveškem. V Ny Aalesundu je zdaj 70 uslužbencev norveške letalske družbe, med njimi 30 norveških tesarjev in 18 italijanskih monterjev. Pridružilo se jim je zdaj še 19 mož posadke zrakoplova »Norge«. Za prehrano so poskrbeli že lansko jesen. V Kingsbayu so napravili skladišče mesa, ki je ostalo vso zimo sveže, ker je bilo zmrznjeno. V bližini naselbine so opazili mnogo tuljcev, ki jih pa ni mogoče loviti, ker se led udara. Ribe so ob tem času zelo redke. Vso zimo so opazili samo enega belega medveda. Prebivalci te severne kolonije je Amundsen zelo razveselil s tem, da jim je pripeljal pol tone masla, ki velja tam za delikateso.

Pomen polarnega ozemlja

Anglija je anektirala skoro vse južnopolarne ozemlje. — Varnost severnopolarne ozemlja z aviatičnega in prometnega stališča bodočnosti.

Splošno mislimo, da je polarno ozemlje brez gospodarja in da sme v njem krizariti, ribariti ali pa poizvedovati kdorkoli in da so polarna morja svobodna. Temu pa ni tako. To vidimo zlasti iz razmerja, ki vlada v južnopolarne ozemlje. Tu je bila zlasti Anglija, ki se je že pred desetimi leti z vso silo in naglico vrgla na gospodarsko eksploatacijo ter izkoristila v južnopolarne vodah v ogromnih, skoro neizčrpni množicah živeče kite. Znano je, da spada kitova maščoba kakor tudi kitovo olje k zelo dragim cerealijam, ki pomenijo za ribolovsko industrijo prave zaklade. V južnopolarnih krajih se čedalje bolj razvija plodnostni kitolov, ki je donesel Angliji v 10 letih 11 milijonov funtov sterlingov. Že l. 1908 je Anglija natihovala anektirala otočja Južne Georgije, Južnega Orkneya, Južnega Shetlanda, Južnega Sandwicha in ozemlje Graham, ki je vse priključila upravi guvernerja na Falklandskih otokih. Tekom svetovne vojne je l. 1917 Anglija raztegnila to oblast celo na kontinent južnega tečaja ter zemljo anektirala do samega južnega tečaja. Značilno je, da tega dekretov angleška vlada ni objavila v londonskih uradnih listih, nego v oficijelnem listu guvernerja na Falklandskih otokih, tako da mednarodna diplomacija niti ni opazila tega aneksijskega akta. Zadnji korak je storila Anglija l. 1923 ko je zaokrožila svojo oblast s takozv. »ross dependencie« s sedežem v Novi Zelandiji, ki sme edina dovoljevati kitolov v južnih antarktičnih pokrajinah. S to zaokrožitvijo proglašala angleška vlada ne samo otoke in kontinente za svoje, nego po

več milijonov kvadratnih kilometrov morske površine kot angleško kolonijo.

Povsem drugačne razmere vlada na severnem tečaju. Tu vlada že nekaj stoletij popolna svoboda in pristopnost. Vsa morja so pristopna ladjam, ribolovcem in kitolovcem raznih narodov. Tu Anglija ne more izvesti kolonizacije antarktičnih morij. To velja tudi za severni tečaj, ki leži, kakor je že od l. 1909 znano, popolnoma na odprtem morju. Zato pa se podvzajajo vse države, da anektirajo otoke in suho zemljo v bližini severnega tečaja, ker bodo ti otoki igrali morda že v bližnji bodočnosti naravnost neprekosljivo vlogo radi organizacije transpolarne zračnega prometa, ki bo potji iz Evrope na pr. na Japonsko skrajšal za dve tretjini. V nasprotju z antarktičnimi deželami je na otokih in zemlji severnega tečaja mogoče človeško življenje poleti in celo pozimi. Tudi pozimi namreč v antarktičnih pokrajinah še dolgo ne pritiska taka zima, kakor n. pr. v gotovih predelih Sibirije in ostalih, mnogo bolj južno ležečih dežel. Varnost antarktičnih pokrajin obstoja torej predvsem v ribolovu, dočim postanje antarktične dežele pomembne radi zračnega prometa bližnje bodočnosti. Tudi najmanjši antarktični otok bo v bodočnosti dragocena pridobitev. Na ta način si lahko razlagamo, da so lani sovjetske oblasti uvedle na otočjih Warrantsega morja sovjetsko upravo, da preprečijo anekstijo od strani Anglije, ki bi ta otočja rabila kot bazo za najbližjo zračno zvezo iz Anglije na Daljni vzhod. Na enak način so sovjetske oblasti lani pregnale Američane z Wranglova otoka, ker je Wranglov otok najboljše baza ameriške poti v Azijo. Se vedno pa obstoja med Združenimi državami in Kanado spor za domnevno ozemlje Harris, ki bo dragocena baza za bodoči prekopolarni zračni promet.

Berlinski lopovi

Med roparji iz mednarodni pustolovci.

V severnem predmestju Berlina v takozv. Schoenhauseerjevi aleji se nahaja med stanovanjskimi hišami poštehi delavcev in nameščencev in med raznimi sumljivimi stanovali velika in razkošno opremljena trgovina z dragulji in zlatino. V razstavnem oknu trgovine se je pred kratkim pojavila dragocenost prve vrste, ki sigurno ni spadala v ta del velikega Berlina. Med krošnjarskimi urami, zapeticami, prstani in ostalo zlatino se je bleščalo par uhanov z nenavadno svetlimi briljanti. Dragulji so prihajali iz Brazilije. Prvi uhan je bil na prodaj za 30.000 zlatih mark (400.000 dinarjev), drugi za 15.000. V bližini trgovine opaziš policijsko stražnico, tik pred trgovino pa stojita na križišču dan in noč dva policijska stražnika. Moža sta lahko torej dobro nadzirala razstavno okno draguljarjeve trgovine. Pred par dne pa je v večerni uri, ko drvi mimo trgovine brezbroj delavcev, da ujame večerne vlake velikoberlinske železnice, nenadoma počilo. Pasantje so strahoma zbežali stran, iz stanovanjskih hiš so se vsuli na ulico prebivalci in iskali rešitve. V Berlinu se je namreč malo poprej dogdila strašna plinska eksplozija, ki je

razdejala veliko stanovanjsko hišo od vrha do tal in opustošila pol ulice. Radi tega incidenta prestrašeni prebivalci so kmalu nato zaslili še eno eksplozijo. Topot pod predorom železnice. Policija je odhitela na lice eksplozije in našla v zemlji dve luknji za zažganimi ostanki eksplozijskih patron.

Kaj se je med tem zgodilo? Med prvo in drugo eksplozijo je neznana oseba pristopila k razstavnemu oknu, izrezala odprtino in odnesla dragoceno briljantna uhana v vrednosti 45.000 mark (600.000 Din). To se je odigralo bliskovito. Nato jo je ropar pobrisal čez cesto, prestopil neko ograjo in izginil v daljavo. Juvelir je med detonacijo zapustil trgovino in hitel v smeri k železnici. Na križišču sta stala običajna policijska stražnika.

Po vsej priliki je ropar imel dva komplice, ki sta zažgala eksplozijske bombe. Policijska preiskava ni ugotovila nobenih drugih podrobnosti. Slo je očitno, da drzen roparski napad, ki mu ga ni kmalu najti para.

Dan prej je policija prejela slovitega fasadnega plezalca, ko se je pravkar vračal z »umetniškega« potovanja v letalu v Berlin. Bil je specialist v plezanju in je splezal do najvišjih etaž in nadstropij. Obiskoval je najraje razkošne hotele in vile velemeštih bogatašev. Pod stavbo je oprezal toliko časa, dokler se ni seznanil z vsemi navadami prebivalcev. Ko so ugasnile luči, je v temni obleki kakor senca splezal po pročelju do odprte sobe, se vtihotapil vanjo in ukradel stanovalcu dragocenosti, ki jih je zvečer položil na nočno mizico. Ko je berlinska policija — dolgem brezuspešnem uzbujanju ugotovila, da gre pri teh tatvinah za plezalec fasad in ko mu je z raznimi varnostnimi napravami na oknih in fasadah onemogočila obrt, jo je odkuril v daljavo in si poiskal varnejša mesta. Mož je postopal uprav ameriškansko ter jo po izvršenih tatvinah ubiral z letalom v druga mesta ali v inozemstvo, kjer je prodajal ukradene dragocenosti. Policija ga je prišla na berlinskem letališču v najmodernejšem potnem kostumu in z elegantnimi kovčki.

Mnogo začudenja je povzročila v Berlinu ta-le resnična dogodka. Policija je aretirala deželosodnega direktorja Juergensa in njegovo ženo, ker sta obdolžena, da sta fingirala vlome. Pri Juergensu so se baje v zadnjem letu dogodili veliki vlomi, pri čemur so mu tatovi odnesli velike dragocenosti. Take tatvine so se pripetile redno, ko je Juergens odpotoval s svojo ženo izven Berlina. Policija ni verjela v vlome in je moža vtaknila v zapor. Juergens trdi, da so tatvine izvršili njegovi komunistični nasprotniki, ki mu ne morejo

oprostiti, da je postopal s komunističnimi kaznjenci v smislu predpisov. Policija pa je ugotovila, da je Juergensova žena živela zelo potratno in moža spravila v dolgove do vratu. Direktor Juergens se je hotel radi tega že ločiti. V Berlinu, kjer so razne hudobije na dnevnem redu, dolgo niso mogli verjeti, da se višji sodni uradnik lahko spušča v običajne zavarovalne tatvine.

Pred kratkim se je posrečilo prijeto berlinski policiji veliko vlomilsko tolpo, ki je razsajala v Berlinu in v okolici z deli časa in odpirala najraje velike blagajne. Pri tem je uporabljala maske, najmodernejša vlomilsko orožje, ročne granate in razstreliva, da je lahko dosegala svoj cilj. Pri spopadu s policijo je policijska krogla zadela voditelja vlomilske tolpe, ki je nato izdal svoja tovariše. Vtaknili so ga v močno zavarovano kaznilnico, odkoder pa je utekel v sami straži v hudem mrazu. Policija je nato roparja prišla v Berlinu v topli postelji njegove ljubice. Zločinec je začel iz postelje streljati in je ranil stražnika, nakar je bil pa kljub temu prijet in zvezan.

Hunyadi János

naravna gorka voda svetovnega glasa.

Običajna doza: čaša za vodo, zjutraj pred jedjo.

* Manj bencina za avtomobile. Pod okriljem pariškega avtomobilskega kluba so se te dni vršili eksperimenti, ki omogočajo veliko štednjo bencina pri avtomobilih. Dosedanji potkusni so dognali, da more nova iznajdba prištediti 11% dosedanje povprečne porabe bencina.

* Ponesrečen turistiški vlak. V nedeljo opoldne je pri Mürzzuschlagu skočil s tira mešani vlak, ki ga predvsem porabljajo turisti. Po čudežnem slučaju so ostali vsi potniki nepoškodovani, pač pa je bila povzročena velika materialna škoda. Tudi proga je bila za več ur nerabna.

* Flettnerjeva rotorna ladja prispela v Ameriko. Poročali smo svojčas, da se je podal znameniti izumitelj ing. Flettner s svojo rotorno ladjo »Boden-Baden« na poskusno vožnjo preko Oceana. V nedeljo opoldne je ladja srečno prispela v neworško pristanišče. Ladja je vozila s povprečno hitrostjo 15 morskih milj na uro. Spotoma je parkrat zašla v viharje, ki pa jih je dobro prestala. Ni dvoma, da pomeni ta uspeh rotorne ladje epoho v prekmorskem tovarnem prometu.

Specijalna mehanična delavnica za popravila pisalnih in računskih strojev

Franc Bar

Liubljana, Cankarjevo nabrežje št. 5

Telefon št. 407

Velika zaloga prvovrstnih Radio-potreščin.

1469

Pletilni stroji

nemškega izdelka patent »Ideal« z jamstvom za nogavice, jopice, svitarje in vsakovrstne pletenine nudijo vsakomur najboljšo in sigurno eksistenco. V zalogi s ponudbo, ki je jako lahka, in po potrebi tudi s stanovanjem edino lepri

F. Kos, Ljubljana, Zidovska ul. 5
Generalni zastopnik.

SANATORIUM Dr. Szegő

ABBAZIA (Italia)

Prvorazredni zavod. — Vlastito morško kupališče. Dietno liječenje na razne načine: za očvrščevanje, debeljanje i jačanje. — Sve moderne fizikalne sprave za liječenje. — Djeca od 7 godina primaju se i bez pratnje.

93-7

Večja italijanska družba metalurški izdelkov, specialno žičnih vrvi, žice, lesnih vijakov in podobnega

išče dobro uvedenega zastopnika

s prvovrstnimi referencami. Cenj. ponudbe pod: „UC. 18 V.“ na Unione Pubblicità Italiana, Milano (Italia).

1455

Trg. pomočnik

v prvi vrsti manufakturnist, le prva moč, dober prodajalec — se sprejme. Plaša po dogovoru. — Adolf Anton Mlekus, Rovec-Plezzo. 1418

Redoljubna ženska

samostojna in snažna — se išče proti stanovanju in hrani za pomočnico gospodinj in nekoliko dela na vrtu. — Pogoji: da razume nemško. Naslov: pove uprava »Slov. Naroda«. 1444

Zamenjam

stanovanje v Spodnji Šiški, obstoječe iz dveh sob, kuhinje in pritlikin — za enako ali večje v sredini mesta. — Ponudbe pod »Zamenjava/1454« na upravo »Slov. Naroda«.

Dvokolesa

znamk »Tribuna«, »Diamant«, »Favor«, »Styria«, »Frera«, »Bianchi«, »Reco«, »Champion«, »Prezision«, »Legnano« v različnih vrstah. Pneumatika najvišje vrste »Dunlop«, »Michelin«, »Pirelli« itd. Najnovejši modeli in najnižje cene. — Ceniki franco; prodaja na obroke. — F. Batfel, Ljubljana, Karlova ul. 4. 107/T

Za v Prago

priporoča podpisana tvrdka vse

telovadne oblačilne potreščine

za člane, članice, naračaj in deco. Solidno in lepo izdelani kroji po najnižji ceni. — Zahtevacje cenikel — Bra Capuder, Ljubljana, Wolfova ulica 1/II. 99/T

Opremljena soba

mala v sredini mesta — se takoj odda. — Polze se v upravi »Slovenskega Naroda«. 1453

Likarice,

izvežbane damskega porila, za večje podjetje — se sprejmejo takoj. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 98/T

Blagajničarka

zmožna slovenske steno-grafije, strojepljaja ter vseh pisarniških del — išče službo. Nastopi lahko takoj. — Ponudbe pod »Blagajničarka/1403« na upravo »Slov. Nar.«.

Stanovanje

dveh sob in kuhinje, 30 minut od glavne pošte — se takoj odda. — Ponudbe pod Din 600/1443 na upravo »Slov. Nar.«.

Novo gosje perje

skubeno, belo, puh, 1 kg a 65 Kč — pošilja od 4 kg proti povzetju — R. Freund, trgovina s perjem, Praga I, Benediktova ulica št. 1. 106/T

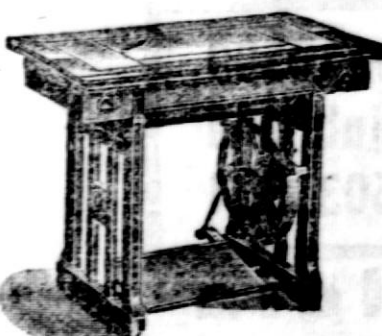
Dobra gospodinja

ki pozna zdrava načela štedenja s časom, denarjem in perilom, rabi za pranje samo pristno

Zlatorog terpentinovo milo

ki napravi perilo snežnobeilo in očee in jo vrhu tega tu pa tam prijetno preseneti s PRISTNO ZLATNIKOM!

Najboljši šivalni stroji in kolesa so to

Gritzner, Adler

za rodbino, obrt in industrijo. Istotam najboljši švicarski pletilni stroji Döbeld.

Večletna garancija. Najnižje cene. Tudi na obroke.

Josip Petelinc,

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

V službah javnosti.

Tovarna čevljev in usnja d. d.

Bata

nudi:

Moške usnjene polučevlje za Din 269'—

Damske usnjene polučevlje za Din 199'—

Moške platnene „ „ Din 129'—

Damske platnene „ „ Din 99'—

Otroške platnene polučevlje za Din 69'—

Prešernova ulica štev. 7.

Beograd
Sarajevo
Osijek
Novi Sad
Sombor
Brod n./S.
Maribor

Split
Zagreb
Subotica
Vel. Bečkerek
Skoplje
Dubrovnik
Zemun

1450 a

Originalne potrebščine za Opalograph.

Preservat in Fixat in druge potrebščine. Originalne barve in matrice za Ges'etner Cyklostil.

Lud. Baraga LJUBLJANA Selenburgova 6

20-T

Pomladne novosti

negavice v raznih barvah, žepne robce, čipke, ročavice, naramnice, palice, razna mila, gumbi in potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje ter nahrbtnike.

NAJNIZJE CENE. NAJNIZJE CENE.

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

(ob vodi) blizu Prešernovega spomenika.

PRENOG - CER N

Woltova 1 B Telefon 36

RADIO

aparate in sestavne dele ima v zalogi

FRANC BAR, Ljubljana.

Canarjevo nabiranje štev. 5

Zn. zan. cene in največje skladišče dvokoles, motorjev, otroških vozičkov, šivalnih strojev, vsakovrstnih nadomestnih delov, pneumatike. Posebni oddelek za popolno popravilo, emajliranje in ponikanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. — Prodaja na obroke. — Ceniki franco.

F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov. Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Ocarinjenje

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi **Rajko Turk**, carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9, nasproti carinarnice. Revizija pravilnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno

Globoke žalosti potrti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalosno vest, da je naša iskrenoljubljena mati, tašča in babica, gospa

Emilija Golob roj. Stampetta

danes, dne 11. maja t. l. ob polu dveh popoldne v 73. letu svoje starosti, po kratki, mučni bolezni, previdna s sv. zakramenti za umirajoče, mirno v Gospodu zaspala. Zemljске ostanke nepozabne rajnice položimo v četitek, dne 13. maja t. l. ob treh popoldne v rodbinsko rakvo na Lesnem Brdu k večnemu počitku.

LESNO BRDO, dne 11. maja 1926.

Franc in Milč, otceri. — Matrina, sestra. — Miroslav, vnuk.

Prosimo tihega sožalja — Vence hvaležno odklanjamo.

Najlepši vrt z najmodernejšo uredbo
je otvoren
v hotelu Imperijalu
v BEOGRADU.

Vrt je zlasti okrašen z zelenjem in cvetjem ter zavarovan proti vetru in prahu. — Kuhinja odlična. — Sibska in domača jedila, pijača prvora: redna, toči se Vajfertovo pivo. — Kuhinja je otvorena tudi po gledališču in bioskopu. Tudi takrat se dobe topla jedila. — Sam hotel razpolaga z več dvoranami za zabave, bankete, koncerte, svatbe itd. — Sobe hotela so posebno dobro urejene in popolnoma udobne za prenočišče. — Koncert vsak večer. — Cene znižane. — Postrežba brza in točna.

Milan Mišić, hotelir.

Zahtevajte in kupujte
edine le naše domače

CIRIL IN METODEVOVE VŽIGALICE

dobijo se povsod.

Glavna zaloga pri tvrdki

Ivan Perdan nasl., Ljubljana.

Makulturni papir

kg Din 5'—

prodaja uprava „Slov. Naroda“

izvanredna novost!

Patentna preproga - postelja

ki ne potrebuje modroca in jo more vsak človek nositi na rokah. Potrebna je v vsaki hiši, hotelu, kopališču, in ladji ter stane samo Din 390'— Po pošti s povzetjem.

Nadalje imam
veliko zalogo
perja: za zglav-
nike in bla-
zine, kg Din
60', pol belo
kg Din 100'—

Josip
Brozović
kemična čisti-
lnica perja
Zagreb,
Boškovičeva
ulica 18.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavnica Din 50.000.000'—

Skupne rezerve nad Din 10.000.000'—

ustanovljena 1900

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA (v lastni hiši)

PODRUŽNICE:

Brdo, Celje, Grosuplje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Sali, Trst, Agencija Legatoc.

Poštni ček. račun Ljubljana 10509

Brzjav. naslov: Banka Ljubljana

Tel. štev. 261, 413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoča dela